

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Legatus Apostolicus, Sev Concionvm, De Iohannis
Baptistae, Magni, Adversus Incestum reliquaque peccata
Herodis, Libertate, Notae**

Bosquier, Philippe

Coloniae, 1612

Echo Concionis XII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56132)

E C H O
CONCIONIS XII.

THEMA. Dicebat enim Iohannes Herodi: *Su-
cet tibi habere uxorem fratris tui. Matci. 6.*
Facta repetitione vtitata, sic propositum.

Dicendum ho-
diè mihi

1. Rursus, de turibus, quibus non
habere nec secundum nec secun-
dam simul coniugem;
2. Que tante cause prohibent
Polygamia, etiam viris. AVE.

I.

Rursus de turibus, quibus non licet habere nec secundam
nec secundam simul coniugem.

Nemini dubium est (opinor Auditores) peccatum
mne tanto atrocius, itaque & hoc magis cuique
uitandum, quo pluribus legum quasi repagulis con-
cerat, & quo plures legislatores, iustioribusq; de-
cretis, illud vno consensu prohibuerunt.

Videamus ergò nunc rursus, per quæ iura non
at Polygamia, & quam iustas habuerint causas legi-
latores prohibendi, vt si qui Herodiana fornicatio
aut fuerint (vquam libidinis, & talis in fornicato-
rosque plures infania, vel his auditis tandem deponat
arque ad se redeat.

Polyga-
mia pro-
hibita,

1.
Iure diui-
no,

Polygamia igitur { 1. Iure diuino expresso,
vetita

2. Passiuo.

* 1. Diuino, foris expresso: (Nam illud Nature
intus in tabulis animorum nostrorum impressum
rimus, aut gerere deberemus, etiam diuinam
appelles, quoniam illud digitus Dei Nature aut
animo cuiusque, quasi arcis tabulis, inscriptum)

Diuino inquam

{ 1. Veteri;
2. Novo.

* 1. Veteri. Adami enim per soporem & raptum
docti ore, Deus ipse loquebatur, cum is ad pri-

Eua suæ recentissimè formatae conspectum diceret,
 Propter hoc relinquet homo patrem & matrem; Propter hoc
 inquit, non propter hæc, id est, propter vnam huic simi-
 lem relinquet homo, vir vnus patrem & matrem Parentes
 suos, vnus duos propter vnam. Itaq; porro vnum est ne-
 cessarium vni tantum coniungi.

Matth. 16.
 ex genes. 2

Item, & adheret vxi suæ, non vxoribus.

Item; Et erunt duo in carne vna, inuicem communi-
 canda, non tres aut quatuor. Vel erunt duo, in operib⁹
 carnis; vna, id est simul, id est duos tantum torus v-
 nus capiet.

Multifa-
 ric,

* Denicè, vnum tantum vni debere coniungi etiam
 paulo ante verbis ostendebat æternus ille Trinumvira-
 tus, quum quasi deliberans de nuptijs Adæ dicebat,
 Non est bonum, non est commodum aut incundum, nõ
 conseruanda speciei humanæ vitæ, hominem esse solim;
 faciamus ei adiutorium simile sibi; adiutorium inquit, non
 adiutoria; vnum vni adiungamus.

* Item Facto; cū vnā vni creauit. Nā si vnus viri plu-
 res esse vxores voluisset, iam vñ vni Adæ plures con-
 formasset. Poterat enim & ex coista, qui ex lapidibus i-
 stu potest suscitare filios Abrahæ.

Matth. 3.

Et nemo dignior vxoribus simul multis, quam A-
 damus, sanctissimus, robustissimus, creatus ad multi-
 plicandum, ad fruendum honestis voluptatibus, vñdè
 & in paradiso voluptatis collocatus.

* Denicè, vt docet Hieronymus, dicendo masculum &
 feminam in Genesi, ostendit secundā vitandā coniugia. Non
 enim ait masculum & feminas ... sed masculum & femi-
 nam, vt vnus coniugis consortia nequerentur.

D. Hiero.
 comment.
 Matth. 19.

Vnum & vnam creando, & vnum vni coniungēdo,
 sequentiū matrimoniorū authenticū statuit exemplū,

* Item, cum duobus illis à se coniugatis dedit inuicem
 semper geminos edere, & quidem vt columbis mas-
 culum semper & feminam, matrimoniorum inter i-
 plos seminaria (produxit enim Eua, vti ex Methodio
 martyre colligitur, Cainum & Chalmanam, sororem
 primo partu, altero Abelem & Delboram eius soro-
 rem, vnum scilicet contra vnam.)

Et sic

Et sic intueri in omnia opera Alijsimi. Duo contra unum contra unum Eccl. 33.

* Item; cum orbem totum Diluio ingenti rursus, præcepit Noaco, non plures mares quam feminas, tam ex hominibus, quam ex volucribus, brutis animantibus, sed semper pares in arcam ducere, si non ad coniugij usum in arca, toto ultimi luctus tempore; certè ad stirpem nostram, post egressionem ex arca, proleminando per vnus cum vna commercium: *Ingrederis arcam tu, & filij tui, vxor tua, & vxores filiorum tuorum cum quatuor viris quatuor vxores, singulas singulorum* (Nam octo tantum animæ intrauerunt arcam Noë:) *& ex cunctis animantibus vnus vnus vnus induces in arcam, vt viuam tecum, masculi cum femina: vnus contra vnus: An non etiam tunc factis ipso vetuit polygamiam, tam renascenti Mundo, quam iam olim nascente?*

D. Hiero
ny lib. 1 in
Zoniuian.

* Denique, D Hieronymus Diluuij causam impudenter putat, fratricidiū, & bigamiam Lamechi, qui vnus omnium, pessimo exemplo, ausus est fieri duorum mulierum maritus dicam? an potius, vnus & alterius adulter?

Ego, bona aliter sentientium pace dixerim, etiam ob iam alijs vsitatam polygamiam, inuentionem illam tantam immixtam.

S. Ephremus superiori concione hoc ipsum testatur est.

Textus etiam fauet, si vel lenissimè, & rariè ducitur: Dicit enim; *Videntes filij Dei, id est, religiosè illius familiae Seth, vel (vt Chaldaica interpretatio habet) filij principum, filias hominum, id est, de genere Cain, quarum matrimonia iam olim vel Adam, vel Seth, à suis ambiri, aut admitti prolixi videntes inquam, quod essent pulcherrimæ, & cooperari debuerunt ex omnibus quas elegerant, vel (vt Chaldaice interpretatur) pulcherrimas, & selectissimas omnium, & vnus tam multas collibuit. Nam si vnus vnam tantum, & quidem*

cham & electam duxisset, non videtur Deus tam irate accepurus, aut sic ulturus fuisse, cum studiosissime laboriosissimeq; in vore pulchritudinem etiam Jacob quaesisset lezarur, nec fere vquam inventus. etiam in utris, qui non quaesierit, idque inoffense, & inultu.

Huc facit, quod ibidem homo dicitur caro, id est, effaminatus, mulierolus, ab vxorum credo multitudine. *Non se manebit spiritum meum in homine in aeternum, qui caro est.*

Genes. 6.

*ij. Nouo, seu Evangelico, id est, nouo legis Naturæ autoramento.

Et nouo,

Math. 9. Christus Phariseis scituriuentibus, quid de vxorum repudio sentiret, respondit: *Non legis, quia aqua secho, hanc uem ab initio, masculam & feminam fecit eorum: Et dixit: Propter hoc dimittet homo patrem & matrem, & adheret uxori suæ, & erunt duo in carne vna. Itaque iam non sunt duo, sed vna caro. Quod ergo Deus coniuuauit, homo non separet. Erunt in coniugio vna caro, in cæteris duo, & neuter in gratiam alicuius tertij habebit iura carnis potestatem, vt quondam apud Lacedæmonios & Romanos, qui vxores suas alijs grauidâdas concedebant. Quasi dixisset Dominus ipsi Adæ; Idcirco, si nescis, ex te Euam adificauit, vt tam indiuisè ei hæreas, & illa tibi, quam carni suæ hæret uterq; verum. Erunt duo in carne vna. Et quod vobis dico, omnibus coniugibus dico.*

Vide Plutarchum in Numida.

*2. Positua } 1. Ecclesiastico.
 } 2. Ciuili.

2. Iure Ecclesiastico.

*3. Ecclesiastico Innocentius enim Tertius interrogatus, An Infidelis habens plures vxores, eas, ad fidem conuersus, possit retinere, vel quam ex eis? respondit retinendam, quæ in secundo, aut tertio, vel vltiori gradu ipsum adtingeret, cum Sacramentum coniugij apud Fideles & Infideles existat, nec constitutionibus canonicis arctetur. Verum absolum videri polygamiam, & inimicam fidei Christianæ, cum ab initio vna

vna costa in vnam foeminam sit conuerfa, & facta
 diuina testetur, quod propter hoc relinquet homo
 & matrem, & ahaerebit vxori suae, & erunt duo
 vna: non dixit tres vel plures, sed duo: nec dixit
 ribus, sed vxori. Et infra. Nec vlli vnquam licuit
 plures vxores habere, nisi cui fuit diuina reuelatio
 sum... sanè veridica haec sententia probatur etiam in
 monio Veritatis testantis in Euangelio: Quicumque dimiserit
 vxorem suam, ob fornicationem, & aliam duxerit, ma-
 tur. Si ergo vxore dimissa, duci alia de iure non potest
 & ipsa retenta: per quod euidenter adparet parricidium
 in vtroque sexu (cum non ad imparia iudicentur) et am-
 monium reprobandum. Cap. Gaudenus de diuina

Otto Phri-
 sigenſis
 lib. 6. hist.
 63.

Si Polygamia nihil Ecclesiasticis legibus repro-
 cur Archiepiscopi olim duo, Teugeuualdus (qui
 vocat Phrisigenſis Thiebandus) Treuirensis, & A-
 tarius Coloniensis, quod Lothario Imperatore
 sensissent, vt duas simul vxores haberet, Theobertus
 vt Phrisigenſis Thieburgam) & Gualtradam (vt
 frigenſis, VValdradam) ab Archiepiscopi digne
 moti fuerunt?

Cum tanto capitis sui periculo tam constantem
 guebatur Lambertus Pipinum, quod, vxore eius Plethara
 huc viuentem, duxerit aliam, videlicet Alpaidem sororem
 donis* Comitis Arauiae? Illa diuortium metuens, inuolauit
 trem vt Pontificem interficeret. Christianus Maffei
 14. chron.

* vel vt a-
 lius quidam
 vult Dux
 Arduena.

Idem lib. 20. Cur M. Iohannes Standouicus
 tinus, natione Mechliniensis, professione Theologus
 Parisiensis, sic Regem Gallorum Ludouicum XII.
 guebatur, Non licet repudiare vxorem non fornicatam
 licet ea viuentem introducere aliam. Non licet habere
 rem fratris, vnde ei Rex toto regno interdixit

*ij. Ciuili, quo nunc catamidiari iubentur, &
 duas gestare &c. qui vxorem alteram priore adu-
 runt.

Politico.

Romanis lex fuit antiquissima, vt ciuili
 que vnicam duceret vxorem; Et quemadmodum
 apud Christianos peccatum mortale est

gemia, sic apud veteres Romanos, probrum & infamia.

Quid etiam apud ipsos que vno contente matrimonio fuerant: corona pudicitiae honorabantur. Valer. Max.

Viduas honora ait Paulus quae vere viduae sunt.

Vnus vxoris virum, id est, qui non simul duas habeat vxores, etiam idem ad Episcopatum commendat.

II.

De gentis causa prohibitionis polygamiae etiam viris.

Gravissima portò causae Legislatores permouerunt, vt aequè polygamiam viris, ac mulieribus prohiberent.

Causas vrisq; communes heri nonnullas congeffi, repetite vos illas, non ego, nouas potius iam produco.

Polygamiam in vris leges damnant istu dio

- 1. Remedij conuenientis,
- 2. Sacramenti perfectioris;
- 3. Aequitatis maioris,
- 4. Vitae longioris.

Polygamia viris verita,

* Remedij conuenientis, cuius causa nunc ab Adae lapsu (& fortassis idcirco nunc maximè) non tantum Officij, vt ante lapsum, Matrimonium est.

Sed si stimulus carnis, angelus ille sathanae, non mitius foeminam, quam virum, colaphizat; ac fortassis sauius, vt peccatum mali autorem: ecquod quaeso iustum remedium inueniet misella in nuptijs, quas quasi saluris officinam adijt, si virum habebit polygamum & multiuorium, ipsa monogama, & vnus viri vxor, imò ne vnus quidem, sed tripartiti aut quinquepartiti, & totè pariter aegris curandis occupati, qui & integer, & vni soli sacratus, vix curationi par esse possit?

f: Studio remedij ebecientis

Boulimia maior sexus huius, quam alterius.

Dixerit illa iusto dolore, Quo iure inter pares vnum esurit, alius autem ebruius est?

Totum hominem, & totum suum Hippocratem morbus ille naturae desiderat, ràm rationis ipsius, quam Dei dictamine.

Quorsum aegrior duorum mulier remedio iusto fraudetur viro in multas partito; vir verò obtentu remedij, remedio

remedio ipso, vt nimia refectione stomachus emolitur?

Maximè verò, cum, quò remedium spectatur, licet iusti? Polygamia conueniat, mulierum enim vnus viris facilius remedio esse possit, quam mulierum multis vir vnus?

Art. 2. Apostolis iam olim æquissimum visum est, *omnia omnibus, prout cuique opus erat.*

Quoniam ergò sexui ægriori, & ad curandum potiori, negata est multitudo medicorum, & maritorum, quòd non remedium hic solùm accipit, sed proles, sed pax, sed honestas quoque datur, æquiori iure viro ipsi, & minùs ægri, & curacionem vnus vix bene sufficiens, mulierum curatum est.

Scot. in 4. dist. 33. q. 1. *Ad actum coniugales æquales arabo iudicantur, autus.*

Et vir deniq; quàm mulier, fortior est, vt vni viro bi huius ferat, ac resistat.

2. *Sacramenti perfectioris, vt quòd Matrimonium presentatur (de qua re aliquoties iam aliquid propius exprimitur.*

Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Ecclesia.

Sed age; Ecquor quæso Ecclesias habet numerus? Aut quor olim Synagogas?

Vnicam semper siue illam, siue istam; nec hanc illa, sed Synagoga iam cum honore sepulta, Ecclesia Alteram post alteram, tamen semper vnicam.

Vna est columba mea, formosa mea.

Credo vnã sanctã Ecclesiam Catholicã.

Si quæ Ecclesiæ aut Ephesi, aut Corinthi, aut Hierosolymitano adpellantur, non tam Ecclesiæ illæ sunt, quæ corpus & magnæ Matris Ecclesiæ capilli aut digiti, aut magnæ arboris ramusculi. Vna vnica est Ecclesia. Sponsa vnica, vt & Sponsus vnica in carne vnica. Vni porro vnus est necessarius.

Ergò ne mendaciter figura figurato contra veritatem rectè iam olim prouisum, vt vnus viri vnica vxor

& contra: unum contra unum.

Similis causa a Scholasticis profertur Bigami non ordinandi. Sacerdos, inquit, tanquam Christi Vicarius in Ecclesia representans personam Christi, non debet habere aliquid repugnans Christo in comparatione Christi ad Ecclesiam, & conuerso. Nunc autem Christus est vnicus sponsus vnus Ecclesiae, & Ecclesia est vnica sponsa vnici sponsi Christi, Ergo habens oppositum huius non recte signat vel representat Christum in Ecclesia. Sed bigamus qui habuit duas, vel vnam que fuit duorum, habet aliquid repugnans isti conuentioni Christi, & Ecclesiae. Ergo.

Ergo o Herodes, o marite quicumque vnus, non licet tibi habere eam alteram.

Sed nec tibi o Sacerdos vnus iam Ecclesiae aut Prebendae, si ei summo iure habere eam secundam aut tertiam, o sacre beneficiorum perforatissime &c.

*3. Aequitatis, seu Iustitiae commutativae contractu matrimoniali.

Sed hominis Theologorum subtilissimi, Scori sci verbis ista dicamus: Dico inquit ille quod in omni commutatione, quantum est ex parte commutantium, & commutatorum, stricta iustitia requirit aequalitatem commutatorum, quantum possibile est, & hoc ad illum finem, propter quem commutatur. Ista autem commutatio in contractu Matrimonij fit propter duas causas. Vna scilicet propter procreationem proli. Alia in remedium vitiae fornicationis. Quantum ad primum, corpus viri est maioris valoris, quam corpus mulieris, quia pro eodem tempore idem vir potest plures facundare, quam eadem mulier possit a viris concipere. Quantum ergo ad istum finem, de stricta iustitia videtur bigamia licita, ut vir cum tot corporibus mulierum corpus suum commutet, quot potest fecundare eo modo, quo est eis possibile fecundari, nec tamen in statu Innocentiae, quando Matrimonium fuit precise in officium, fuisse bigamia, quia non fuisse tunc necessitas, quod vir commutaret corpus suum pro pluribus ad plures proles procreandas, quia per simplicem commutationem vnus cum vna, fuisse sufficiens procreatio, & nec vir nec mulier fuisse tunc sterilis. Quantum ad secundum finem, quod

To. Scotus in 4. dist. 33. q. 1.

3. Aequitatis,

T

1 am 1770

tantum est pro statu naturæ lapsæ, scilicet pro fornicatione
 tanta, æqualis valoris sunt corpus viri, & mulieris, &
 stricta iustitia pro statu naturæ lapsæ, considerentur
 æquum istum, ut est ad utrumque finem, requiritur
 ratio vnius corporis pro vnicò. Si addo, quod con-
 stituta in ista commutatione, non est, nisi ex auctoritate
 prioris insistentis, vel approbantis talem commuta-
 tionem, quia eisi res aliquæ sunt inferiorum Dominorum, tam-
 mutatio earum licita & iusta, talis vel talis, detur
 à Legislatore, & multo magis in proposito, & de corpore
 in comparatione ad Deum. Ipse autem insistenti, & pro
 Innocentiæ, & pro statu naturæ lapsæ regulariter illam
 mutationem debere fieri, vnius cum vno. In hoc ergo
 plena iustitia.

Hostimentum ergò est Matrimonium vna-
 vna, tantum pro tanto, Dei quasi Principis
 ne, id est æstimatione.

Ad remedium inuicem dandum accipientes
 pares sunt omnino.

Nec magis hinc affectus ipse coniugalitatis
 bet, quam illinc. Cordis & cordis pretium idem

Cùm se totam mulier viro deuouerit ac dediderit
 rationem eius adcuratura, si is vicissim non totam
 totum eidem dediderit, sed in alias quoque
 impar singulis, corpus animumque pariter

An non tanti vnguenta vnius, quanti alterius
 amores huius, illius amoribus præponderant?

Do ut des, tantum pro tanto. Amo vnicum
 vnicam vnicè redames.

Vbi tu Caius, ego Caia. Vbi tu vnicus, ego vna.

Tributū par pendit ac repēdit utrimque; æquitas

Ad imparia coniuges, non iudicantur.

Ergò non licet tibi Herodes cessante reuelare
 bere vxorem fratris tui, nec quamecumque tua luxuria

Nec licet cuiquam vestrum habere vxorem
 & amicam alteram, aut mulieri maritos duos

Nam, malum! Quæ nunc tot vxorum vni
 cessitas? An ut fidelis populus augeatur? At ecce
 capit terra habitatores suos, vix pascit, vix sustinet

Panē (quod tñ Deus Clementissim⁹ auertit)

bellorū cōtinuatio; aut alia depopulatio, aut agrorū desolatio, necessaria; vt populorum nimia multitudo minuatut.

Pecē etiam nuptiæ (vt sic dicam) aut ipse nuptialis complexus suspendendus, & ad monasteria arcta (si fieri posset) damnanda multitudo aliqua esset, vt luxurianti propagatiōi politicē prouideatur.

Tremit gemitq; sub pondere tellus.

Dicit panis, non sunt aquæ.

Et adhuc sint qui Herodianum nescio quid spirēt, & polygamiam?

^{4. Vna longioris.} Nam eam certum est polygamia beuati.

Quorsum ergo in tam angustis vitæ humanæ nūc terminis, in tanta virilis roboris diminutione, ac (vt sic dicā) subnervatione, in tanta fœminarū fame, quā tam cultus corporis totius ipsarum ostēdit; quorsum inquam vir vnus vxores plures optinet, aut vlla Respub. quamlibet barbara vlli permiserit? An vt viris exhaustis, solis fœminis relinquatur orbis habitandus?

An vt tandem pigmæorum staturam, ad laetis aut cete teneritudinem, & ad vnus aut paucorum dierū vitam (vt sunt quædam animalcula quæ idcirco dicuntur ephemera) posteros omnes per stultā illam & ex legem in multas fœminas libidinem adducamus? An piger huius xui homines nimis magnos, nimis robustos & vegetos, nimis viuaces a Natura factos esse? An, vt stultæ quædam matres filias suas, quas pugiles vocant, reddant curatura inuenceas; sic viri quidam hęc polygamie cacozelia, fieri se ac suos volunt macilentiores, deteriores, ac parē excorpores? Velitis quod licet Regi, non barbatis, nec quidem specioso obtētu nuptiarū (nā duxer at eū Herodes, & Barbari ferē suas secundas pro legitimis vxoribus habebant) quantō minus Christianis fas iusq; est transire de domo in domū, de lecto in lectū, id est, vagis libidinibus cū his atq; illis, sine vllō falsi coniugij saltem pulchro nomine cōmisceri? Christianis in quā, quoru olim Philosophia apud oēs p castitate vitæ, & instituti sanctitate, ade

4-
Vita longioris.

Plautus.

Euse. Caf. lib. 1. Eccl. hist. c. 16. Philo Ind. li. de vita con- templati- ua, sine supplicum virtutib. mirabilis fuit, vt pænè solo exemplo sobrietatis continentiae Marcus Euangelista Aegyptios & Aethi- nos, alij alios ad Christum conuerterint, vt dicitur sebius Caesariensis: Christianis inquam, qui vt ait lo) Continentium velut fundamentum quoddam in an- locabant, & ita demum reliquas super hanc pergebant cave virtutes?

Intelligitis quid velim? dico; Si Polygamus est, & plectenda, multo magis adulteria.

Et nunc Reges Sacrorum & murorum intelligimini qui iudicatis terram &c. vigilate, vt angustiam cum malis, de medio vestri.

ECHO

CONCIONIS XIII.

THEMA. Dicebat enim Iohannes Herodi: *Facet tibi habere uxorem fratris tui. Marci 6. Facta repetitione vsitata, sic propositum.*

- Dicendum ho- diè mihi
- 1. Paucis Principibus contingere hanc felicitatem, vt aliqui dicat, Non licet tibi &c. & hoc.
 - 2. Regibus, aut quo modo libere- bus, non licere, quidquid libere- mari. AVE.
 - 3. Quam periculosum, conuerti ad mari. AVE.

I

Paucis Principibus, Herodis felicitatem contingere, liquis eis liberè dicat, Non licet tibi &c. & vnde dicitur.

Potentes miseri. & egeni ve ritatis, Capitol. in Gord. lun. Si verè dixit, quisquis dixit: Miser est imperator quem vera reuidentur; verè Herodes iste qualibet liberibus suis infelix, vel hinc foelicissimus fuit, quod Iohannes hic noster Concionator contigit, qui quod oris libertate illi clam, palam, in faciem que dicitur ribile istud Non licet tibi &c.

O terq; quaterq; beatum illum, si oblatu- set, suamque foelicitatem concoquere!

Nec minùs verè inde colligo, ex Potentibus nunc miseros esse, quoniam nunc apud multos